

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદની ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં
ક્રીમીનલ અપીલ નં.૧૫૧ ઓફ ૨૦૦૩
વિથ
ક્રીમીનલ અપીલ નં.૫૦૧ ઓફ ૨૦૦૩

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી અકીલ કુરેશી
અને
માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી બરિન વૈષ્ણવ

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	
૨	પત્રકારને રીફર કરવામાં આવશે કે નહીં?	
૩	શું માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની ખરી નકલ જોવા માંગે છે?	
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	

=====

જયંતીભાઈ ચતુરભાઈ પટેલ..... અપીલાર્થી (ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય..... વિરોધી (ઓ)/પ્રતિવાદી (ઓ)

=====

ઉપસ્થીતિ:

અપીલકર્તા (ઓ) નંબર ૧ તરફે વકીલ શ્રી જે. વી. જાપી.

સામાવાળા (ઓ)/પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧ તરફે વધારાના જાહેર વકીલશ્રી
પ્રણવ ત્રિવેદી.

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી અકીલ કૂરેશી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી બરિન વૈષ્ણવ

તારીખ:૨૮-૨૯/૧૧/૨૦૧૬

મૌખિક ચુકાદો

(પર:માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી અકીલ કૂરેશી)

૧. અસલ આરોપી દ્વારા વિદ્વાન સેશન્સ જજ, હિંમતનગર દ્વારા પસાર કરાયેલા
તારીખ ૦૩.૦૨.૨૦૦૩ ના ચુકાદા અને દોષસિદ્ધિને પડકારતી ક્રિમિનલ અપીલ
નં. ૧૫૧/૨૦૦૩ દાખલ કરવામાં આવી છે. આક્ષેપિત ચુકાદા દ્વારા, વિદ્વાન

સેશન્સ જજે આરોપીને ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૭૬[૨][ડી] હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે દોષિત ઠેરવ્યો હતો અને તેને છ વર્ષની સજાત કેદની સજા ફટકારી હતી. રાજ્ય દ્વારા સજા વધારવાની માંગ કરતી ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૫૦૧/૨૦૦૩ દાખલ કરવામાં આવી છે.

૨. ટૂંકમાં કહીએ તો, ફરિયાદ પક્ષની રજૂઆત એવી હતી કે આરોપી હિંમતનગર ખાતે મેડિકલ પ્રેક્ટિસ કરતા ડૉક્ટર હતા. ફરિયાદી એટલે કે ભોગ બનનાર પેટના દુખાવાની સારવાર માટે આરોપી પાસે જતી હતી. તારીખ ૦૮.૦૫.૨૦૦૧ ના રોજ, તે પોતાના પતિ સાથે સવારના સમયે આરોપીના દવાખાને ગઈ હતી. તેનો વારો આવતાં ડૉક્ટર દ્વારા તેને તપાસ માટે ચેમ્બરમાં લઈ જવામાં આવી હતી. ડૉક્ટર પહેલા તેને સ્ક્રીનિંગ માટે અંદર લઈ ગયા અને ત્યારબાદ ઓપરેશન રૂમમાં લઈ ગયા જ્યાં તપાસના બહાને તેની સાથે અડપલાં કર્યા પછી, તેણે તેની સાથે બળજબરીથી શારીરિક સંબંધ બાંધ્યો જેના કારણે તેણીએ પ્રતિકાર કર્યો હોવાથી તેની ગરદન પર ઉઝરડા અને સ્કેચના નિશાન પડી ગયા હતા. મહિલા રૂમની બહાર આવી અને રડતાં રડતાં તરત જ તેના પતિને આ ઘટના વર્ણવી. તેથી, આરોપી સામે ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૭૬ અને ૩૨૩ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો આચરવાના આક્ષેપ સાથે આંક-૧૩ પર આ અંગેનું તહોમતનામું ઘડવામાં આવ્યું હતું.

૩. પી.ડબલ્યુ. ૧, ભોગ બનનાર યુવતીની તપાસ આંક-૧૬ પર કરવામાં આવી હતી. તેણીએ જુબાની આપી કે તેના લગ્નને લગભગ અઢી વર્ષ થયા હતા અને તે

પોતાના પતિ સાથે રહેતી હતી જે ડ્રાઈવર સાથે કાર રાખીને ભાડેથી મુસાફરોની હેરફેર કરવાનું કામ કરતા હતા. તે પેટના દુખાવા માટે બે-ત્રણ વાર આરોપીની નિશાંત હોસ્પિટલમાં ગઈ હતી. છેલ્લે, તે ૦૮.૦૫.૨૦૦૧ ના રોજ પોતાના પતિ સાથે તેમની કારમાં ગઈ હતી. તેમને ઉતાર્યા પછી, ડ્રાઈવર જીપ કારને સર્વિસ માટે લઈ ગયો. તેઓ સવારે આશરે ૦૮.૩૦ વાગ્યે હોસ્પિટલ પહોંચ્યા હતા અને તેનો કેસ નંબર કઢાવ્યો હતો. તેની આગળ ત્રણ દર્દીઓ હતા. તેનો નંબર ચોથો હતો. ડૉક્ટર દ્વારા તેમને આશરે ૦૯.૦૦ વાગ્યે અંદર બોલાવવામાં આવ્યા હતા. તે અને તેનો પતિ અંદર ગયા. ડૉક્ટરે તેમને કહ્યું કે ભોગ બનનાર યુવતીએ સ્કેનિંગ ટેસ્ટ કરાવવો પડશે અને તેને બાજુના રૂમમાં લઈ ગયા. તેનો પતિ ડૉક્ટરની ચેમ્બરમાં બેઠો હતો. સ્કીનિંગ પછી તેઓ પાછા આવ્યા. તેના પતિને દવા લેવા મોકલવામાં આવ્યો. તેને વધુ તપાસ માટે ઓપરેશન રૂમમાં લઈ જવામાં આવી જ્યાં તે અને ડૉક્ટર એકલા હતા. ડૉક્ટરે તેને સ્ટ્રેચર પર સૂવાનું કહ્યું. તેણે તેના ગુપ્ત ભાગમાં ધાતુના સાધનો દાખલ કર્યા. તેથી તે અચાનક આંચકો ખાઈને બેઠી થઈ ગઈ. ડૉક્ટરે તેને પોતાના હાથમાં પકડી લીધી અને તેને સ્ટ્રેચર પરથી નીચે પાડી દીધી.

૩.૧ આ તબક્કા સુધી જુબાની નોંધ્યા પછી, અદાલતમાં રિસેસ પડી હતી. રિસેસ પછી, આ સાક્ષી વતી એવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે તેણીની તબિયત સારી ન હોવાથી પુરાવા નોંધવાનું વધુ કામ મુલતવી રાખવામાં આવે. આ ૧૭.૦૫.૨૦૦૨ ના રોજ બન્યું હતું. કેસ આગામી તારીખ પર મુલતવી

રાખવામાં આવ્યો હતો. રેકૉર્ડ દર્શાવે છે કે આગામી તારીખે સાક્ષી હાજર ન હતી. તેના વતી એક અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી જેમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે તેના એક સંબંધી મૃત્યુ પામ્યા છે અને તેથી, તે પોતાની જુબાની આપવાની સ્થિતિમાં રહેશે નહીં. તેથી, કેસ ૦૧.૦૮.૨૦૦૨ સુધી મુલતવી રાખવામાં આવ્યો હતો. ૦૧.૦૮.૨૦૦૨ ના રોજ પણ, તેના વતી એક અરજી દાખલ કરવામાં આવી જેમાં જણાવવામાં આવ્યું કે તેની તબિયત સારી નથી અને તેથી, તેના પુરાવા નોંધવાનું મુલતવી રાખવામાં આવે. કેસ ૨૩.૦૮.૨૦૦૨ સુધી મુલતવી રાખવામાં આવ્યો હતો. ૨૩.૦૮.૨૦૦૨ ના રોજ, ફરિયાદી અને આરોપી દ્વારા સંયુક્ત રીતે એક પુરસીસ, આંક-૧૯ દાખલ કરવામાં આવી જેમાં જાહેર કરવામાં આવ્યું કે પક્ષકારો વચ્ચે સમાધાન થયું છે; આવું સમાધાન બંને પક્ષોની સ્વતંત્ર ઇચ્છાથી નોંધવામાં આવ્યું છે અને ગામના પ્રતિષ્ઠિત સભ્યોની મધ્યસ્થીને કારણે થઈ શક્યું છે. ત્યારબાદ, ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ આ સાક્ષીના વધુ પુરાવા નોંધવાનું શરૂ થયું.

જ. આ પુરાવા સંપૂર્ણપણે આરોપીની તરફેણમાં હતા અને ભોગ બનનારે તેની એફ.આઈ.આર. માં જે જણાવ્યું હતું તેનાથી વિપરીત હતા. તેણીએ જણાવ્યું કે જ્યારે તે સ્ટ્રેચર પર સૂતી હતી ત્યારે તે જમીન પર પડી ગઈ હતી. ડૉક્ટરે તેને પાછી સ્ટ્રેચર પર સુવડાવી. તે ફરીથી જમીન પર પડી ગઈ અને ડૉક્ટરે ફરીથી તેને પકડીને સ્ટ્રેચર પર સૂવામાં મદદ કરી. આ સમય દરમિયાન કંઈ અઘટિત બન્યું ન હતું. આરોપીએ તેની સાથે કોઈ બળજબરી કરી ન હતી. તેના કે ડૉક્ટરના કપડાં

અસ્તવ્યસ્ત થયા ન હતા. રૂમમાંથી બહાર આવ્યા પછી, ડૉક્ટરે દવાઓ લખી આપી. તે સમયે તેનો પતિ હાજર હતો. તેઓએ દવાઓ ખરીદી અને ઘરે ગયા. તેણીએ ઇનકાર કર્યો કે તેણીએ આ ઘટના વિશે તેના પતિને ફરિયાદ કરી હતી. જોકે, તેણીએ સ્વીકાર્યું કે તેણીએ એફ.આઈ.આર. નોંધાવી હતી. તેણીએ સદર દસ્તાવેજોમાં પોતાની સહી ઓળખી પરંતુ દાવો કર્યો કે સહી કરતા પહેલા તેણીએ એફ.આઈ.આર. ની વિગતો વાંચી ન હતી. પોલીસે તેને તેમ કરવાનું કહ્યું હોવાથી તેણે માત્ર સહી કરી હતી. તેણે એ વાતનો પણ ઇનકાર કર્યો કે તેને મેડિકલ તપાસ માટે લઈ જવામાં આવી હતી.

૪.૧ તેણીને હોસ્પિટલ જાહેર કરવામાં આવી અને વિદ્વાન પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર દ્વારા તેણીની ઉલટતપાસ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી જે દરમિયાન તેણીએ એફ.આઈ.આર. ની વિગતોનો ઇનકાર કર્યો. જોકે, આંક-૪૬ પરની એફ.આઈ.આર. માં દેખીતી રીતે તેનું નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું હતું કે ઘટનાના લગભગ દોઢ મહિના પહેલા તે આરોપી ડૉક્ટર પાસે સારવાર માટે ગઈ હતી જેમણે કામચલાઉ દવાઓ આપી હતી અને તેને પછીથી સોનોગ્રાફી માટે આવવા કહ્યું હતું. ૦૮.૦૫.૨૦૦૧ ના રોજ, તે પોતાના પતિ સાથે તેમની જીપમાં ડૉક્ટર પાસે ગઈ હતી અને સવારે આશરે ૦૮.૩૦ વાગ્યે નીકળીને આશરે ૦૯.૦૦ વાગ્યે હોસ્પિટલ પહોંચી હતી અને દર્દીઓની યાદીમાં પોતાનું નામ નોંધાવ્યું હતું. ડૉક્ટર આશરે ૦૯.૩૦ વાગ્યે આવ્યા અને પોણા દસ વાગ્યાની આસપાસ તેનો નંબર આવ્યો અને તેમને અંદર બોલાવવામાં આવ્યા. તે અને તેનો પતિ

ડૉક્ટરના રૂમમાં ગયા. ડૉક્ટર પહેલા તેને સ્કીનિંગ માટે લઈ ગયા જ્યારે તેનો પતિ ડૉક્ટરના રૂમમાં બેઠો હતો. તેઓ બંને પાછા આવ્યા. ડૉક્ટરે તેને કહ્યું કે વધુ તપાસની જરૂર પડશે. તેને ઓપરેશન રૂમમાં લઈ જવામાં આવી. તેનો પતિ હજુ પણ ડૉક્ટરના રૂમમાં બેઠો હતો. ડૉક્ટરે અંદરથી દરવાજો બંધ કરી દીધો. તેને સ્ટ્રેચર પર સુવડાવવામાં આવી. તેણે પહેલા તેના સ્તનો દબાવ્યા. તેણીએ દુખાવાની ફરિયાદ કરી. ત્યારબાદ તેણે તેનો ચણિયો ઊંચો કરીને એક સાધન અંદર નાખ્યું. ત્યારબાદ તેને જમીન પર સૂવાનું કહેવામાં આવ્યું. ડૉક્ટરે પોતાનું પેન્ટ અને અંડરપેન્ટ નીચે ખેંચ્યું અને તેનો ચણિયો ઊંચો કર્યો. તેણીએ પ્રતિકાર કર્યો પરંતુ ડૉક્ટરે પોતાના હાથથી તેનો ચહેરો ઢાંકી દીધો અને બળજબરીથી તેની સાથે શારીરિક સંબંધ બાંધ્યો. તેણીએ મુક્ત થવાનો પ્રયાસ કર્યો પરંતુ ડૉક્ટરે તેને છોડી નહીં. આ કૃત્ય પૂર્ણ કર્યા પછી, તેણે તેના ગુપ્ત ભાગને તેના ચણિયાથી લૂછ્યો હતો. આ સમય દરમિયાન, તેની ગરદન પર ડૉક્ટરના નખના નિશાન પડી ગયા હતા. ત્યારબાદ ડૉક્ટરે તેને રૂમની બહાર નીકળવા કહ્યું. તે અંદર ગયો અને હાથ ધોયા. ડૉક્ટરનું દવાખાનું છોડતી વખતે તે રડવા લાગી અને આ ઘટના તેના પતિને વર્ણવી જે ચેમ્બરની અંદર ગયા અને ડૉક્ટરનો સામનો કર્યો જેણે માફી માંગવાનું શરૂ કર્યું. તેના પતિએ નજીકના સંબંધીઓને જાણ કરી જેઓ નજીકમાં જ રહેતા હતા. તેમના અન્ય સંબંધીઓ ગામમાંથી હોસ્પિટલ આવ્યા જેમને પતિએ સમગ્ર ઘટના વર્ણવી જે પછી તેઓ પોલીસ સ્ટેશન ગયા અને એફ.આઈ.આર. નોંધાવી.

૨૯.૧૧.૨૦૧૬

પ. જગદીશસિંહ જશવંતસિંહ રાહોડ, પી.ડબલ્યુ. ૨, આંક-૨૦, ભોગ બનનાર યુવતીના પતિએ પોતાની જુબાનીમાં જણાવ્યું છે કે તેની પત્ની પેટના દુખાવા અને ચક્કર આવવાની ફરિયાદ કરતી હતી અને આવી બીમારીઓ માટે તે ઘટનાના લગભગ દોઢ મહિના પહેલાથી ડૉ. જે.સી. પટેલ એટલે કે આરોપીની સારવાર હેઠળ હતી. દરેક વખતે તે પોતાની પત્ની સાથે ડૉક્ટર પાસે જતો હતો. અગાઉની મુલાકાત દરમિયાન, ડૉક્ટરે ૧૫ દિવસની દવા આપી હતી. તેથી, તેઓ ૧૫ દિવસ પછી ડ્રાઈવર દ્વારા ચલાવવામાં આવતી તેમની જીપમાં ડૉક્ટર પાસે ગયા. તેમને ઉતાર્યા પછી ડ્રાઈવર જીપ કારને સર્વિસ માટે લઈ ગયો. દવાખાનામાં તેણે પોતાની પત્નીનો કેસ નોંધાવ્યો. ડૉક્ટર આશરે ૧૦.૦૦ વાગ્યે આવ્યા. ડૉક્ટર તેની પત્નીને તપાસ માટે બીજા રૂમમાં લઈ ગયા જ્યારે તે બહાર બેઠો હતો. લગભગ દસ મિનિટ પછી ડૉક્ટર અને પત્ની બહાર આવ્યા. તે સમયગાળા દરમિયાન તેઓ રૂમની અંદર એકલા હતા. બહાર આવ્યા પછી, પત્નીએ તેને કોઈ બાબતની ફરિયાદ કરી ન હતી કે તેણે ડૉક્ટર સાથે આવી કોઈ ઘટના વિશે વાત કરી ન હતી. તેણે એફ.આઈ.આર. નોંધાવવા માટે પોતાની પત્ની સાથે પોલીસ સ્ટેશન ગયા હોવાનો પણ ઇનકાર કર્યો હતો. તેને હોસ્ટાઈલ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો.

પ.૧ વિદ્વાન પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર દ્વારા કરવામાં આવેલી ઉલટતપાસમાં તેણે તેના પોલીસ નિવેદનનો અસ્વીકાર કર્યો જેમાં તેણે ડૉક્ટર દ્વારા તેની પત્નીને

એકલી અંદર લઈ જવા અને લગભગ ૧૫ મિનિટ પછી રૂમમાંથી બહાર આવ્યા પછી પત્ની દ્વારા તેને બળાટકાર વિશે ફરિયાદ કરવાની ઘટનાનો ઉલ્લેખ કર્યો હતો. બચાવ પક્ષ દ્વારા આ સાક્ષીની કોઈ ઉલટતપાસ કરવામાં આવી ન હતી.

૬. ડૉ. રીટા સિન્હા, પી.ડબલ્યુ. ૬, આંક-૩૪ સંબંધિત સમયે સિવિલ હોસ્પિટલ, હિંમતનગર ખાતે મેડિકલ ઓફિસર હતા. તેણીએ ૦૮.૦૫.૨૦૦૧ ની રાત્રે ૧૦.૧૦ વાગ્યે પોલીસ દ્વારા તેમની પાસે લાવવામાં આવેલા આરોપીની તપાસ કરી હતી. મેડિકલ તપાસ દરમિયાન, ડૉક્ટરને જણાયું કે ગુપ્તાંગના વાળ ટૂંકા હતા અને ગૂંચવાયેલા ન હતા. સ્મેગ્માનું પાતળું પડ હાજર હતું. તેના ગુપ્ત ભાગ પર કોઈ ઈજાઓ ન હતી. દર્દી તેના વીર્યનો નમૂનો આપી શક્યો ન હતો. તેણે તાજેતરમાં શારીરિક સંબંધ બાંધ્યો હતો કે કેમ તે ડૉક્ટર ચોકસાઈથી જણાવી શક્યા નહીં.

૭. ડૉ. વિનોદ કાવજીભાઈ, પી.ડબલ્યુ. ૭, આંક-૩૮ એ ભોગ બનનાર યુવતીની તપાસ કરી હતી. તેઓ હિંમતનગર સિવિલ હોસ્પિટલ ખાતે મેડિકલ ઓફિસર હતા. ૦૮.૦૫.૨૦૦૧ ની સાંજે આશરે ૪.૪૦ વાગ્યે પોલીસ દ્વારા ભોગ બનનારને તેમની પાસે લાવવામાં આવી હતી. ડૉક્ટરે જુબાની આપી કે પૂછપરછ કરવા પર, યુવતીએ સવારે ૦૯.૩૦ વાગ્યે આરોપી દ્વારા તેની નિશાંત હોસ્પિટલમાં તેના પર બળાટકાર ગુજારવામાં આવ્યો હોવાનો ઇતિહાસ આપ્યો હતો. ગરદન સિવાય તેની છાતી, હાથ અથવા અન્ય કોઈ જગ્યાએ કોઈ ઈજાઓ જોવા મળી ન હતી. તેની ડાબી બાજુએ ૧ સેમી x ૩ સેમી ના ઉઝરડાના નિશાન

હતા અને ગરદન પર ૧ સેમી x ૧.૩ સેમી નો બીજો ઉઝરડો પણ હતો. તેણે તેના ગુપ્તાંગના વાળ, વજાઈનલ સ્વેબ, લાળ અને લોહીના નમૂના એકત્ર કર્યા હતા અને તેને ફોરેન્સિક વિશ્લેષણ માટે મોકલ્યા હતા. તેણે તેની યોનિની આસપાસ કોઈ ઈજાઓ જોઈ ન હતી અને જણાવ્યું કે તેના હાઈમેનમાં જૂનો ભંગ હતો. ગરદન પરના ઉઝરડાના નિશાનના આધારે તેણે અભિપ્રાય આપ્યો કે તે બળાત્કાર દરમિયાન પ્રતિકારને કારણે હોઈ શકે છે.

૭.૧ ઉલટતપાસમાં, તેણે સ્વીકાર્યું કે ભોગ બનનારની તપાસ દરમિયાન, તેને જણાવ્યું કે તે એક પરણિત મહિલા તરીકે શારીરિક સંબંધોથી ટેવાયેલી હતી.

૮. ડાહ્યાભાઈ કુબેરભાઈ, પી.ડબલ્યુ. ૮, આંક-૪૩ સંબંધિત સમયે હિંમતનગર ટાઉન પોલીસ સ્ટેશનના પી.એસ.ઓ. હતા. તેમણે જુબાની આપી કે જ્યારે તેઓ ૦૮.૦૫.૨૦૦૧ ના રોજ ૧૪૧૦ કલાકે ફરજ પર હતા, ત્યારે ભોગ બનનાર તેની એફ.આઈ.આર. નોંધાવવા પોલીસ સ્ટેશન આવી હતી. પી.એસ.આઈ. શ્રી ચાવડાએ મહિલાને એફ.આઈ.આર. નોંધવા માટે આ સાક્ષી પાસે મોકલી હતી. તેણે ભોગ બનનાર યુવતી દ્વારા નોંધાવવામાં આવેલી એફ.આઈ.આર. ની નોંધણી અંગે સ્ટેશન ડાયરીમાં એન્ટ્રી કરી હતી.

૯. હિંમતસિંહ પરબતસિંહ, પી.ડબલ્યુ. ૯, આંક-૪૫ હિંમતનગર ટાઉન પોલીસ સ્ટેશનના પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર હતા અને તપાસ હાથ ધરી હતી. તેમની હાજરીમાં એફ.આઈ.આર. નોંધવામાં આવી હતી. ફરિયાદ નોંધ્યા પછી, તેમણે

તપાસ શરૂ કરી હતી. તેમણે આવી તપાસ દરમિયાન લેવાયેલા વિવિધ પગલાંઓનું વર્ણન કર્યું હતું. તેમણે ભોગ બનનાર યુવતી, પી.ડબલ્યુ. ૧ અને તેના પતિ જગદીશભાઈ, પી.ડબલ્યુ. ૨ દ્વારા આપવામાં આવેલા પોલીસ નિવેદનોનો પણ ઉલ્લેખ કર્યો. કથિત ઘટના સમયે અન્ય દર્દીઓની સંભવિત હાજરી અંગે તેમની ઉલટતપાસ કરવામાં આવી હતી. ચાર્જશીટમાં તેમણે દવાખાનામાં હાજર રહેલા અને પોતાના કેસ નોંધાવવાની રાહ જોઈ રહેલા વધુ ત્રણ સાક્ષીઓનો ઉલ્લેખ કર્યો હતો પરંતુ ન્યાયિક કાર્યવાહી દરમિયાન તેમની તપાસ કરવામાં આવી ન હતી.

૧૦. ઘટનાસ્થળનું પંચનામું, આંક-૨૧ દર્શાવે છે કે નિશાંત હોસ્પિટલની બહાર એક વેઈટિંગ રૂમ હતો જે એક દરવાજાથી એવા રૂમ સાથે જોડાયેલો હતો જે ડૉક્ટરનો કન્સલ્ટિંગ રૂમ હતો. આ કન્સલ્ટિંગ રૂમ બદલામાં દરવાજાથી અલગ થતા એક રૂમ સાથે જોડાયેલો હતો જેમાં એક્સ-રે મશીન હતું. એક્સ-રે રૂમની સાથે એક જોડાયેલી ચેમ્બર હતી જે ફરીથી એક દરવાજાથી અલગ થતી હતી જેમાં ઓપરેશન ટેબલ હતું.

૧૧. તપાસ એજન્સી દ્વારા તપાસ દરમિયાન એકત્ર કરવામાં આવેલી વિવિધ ચીજવસ્તુઓ જેમાં આરોપી તેમજ ભોગ બનનારના કપડાં, ભોગ બનનાર તેમજ આરોપી પાસેથી લેવાયેલા નમૂનાઓ વગેરેનો સમાવેશ થતો હતો તેને આંક-૪૭ હેઠળના પત્ર દ્વારા ફોરેન્સિક વિશ્લેષણ માટે મોકલવામાં આવ્યા હતા. સીરોલોજિકલ વિશ્લેષણ સાથેનો એફ.એસ.એલ. રિપોર્ટ, આંક-૪૮ દર્શાવે છે કે

ભોગ બનનાર યુવતીના ચણિયા પર સાત જેટલી અલગ અલગ જગ્યાએ વીર્યના ડાઘ હતા. આરોપીના પેન્ટ અને અંડરપેન્ટમાં પણ એ જ રીતે વીર્યની હાજરી જોવા મળી હતી. ભોગ બનનાર તેમજ આરોપીના કપડાંમાંથી મળી આવેલા આ તમામ વીર્યના ડાઘ ‘બી’ ગ્રુપના હતા. નોંધપાત્ર રીતે, આરોપીનું બ્લડ ગ્રુપ પણ ‘બી’ હતું. ભોગ બનનારનું બ્લડ ગ્રુપ ‘ઓ’ હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું હતું.

૧૨. વિદ્વાન સેશન્સ જજ દ્વારા સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીનું નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું હતું. તેણે સ્વીકાર્યું કે ભોગ બનનાર અને તેનો પતિ ઘટનાની તારીખે સવારે આશરે ૦૮.૩૦ વાગ્યે તેની હોસ્પિટલમાં આવ્યા હતા અને તે લાઈનમાં ચોથી દર્દી હતી. તેણે સ્વીકાર્યું કે ભોગ બનનાર અને તેના પતિને ડૉક્ટર દ્વારા આશરે ૦૯.૦૦ વાગ્યે અંદર લઈ જવામાં આવ્યા હતા. તેણે એ પણ સ્વીકાર્યું કે તેણે ભોગ બનનારને સલાહ આપી હતી કે સ્કેનિંગ કરવું પડશે અને ત્યારબાદ તેને બીજા રૂમમાં લઈ ગયો હતો. તેણે સ્વીકાર્યું કે ભોગ બનનાર ઘટનાના લગભગ દોઢ મહિના પહેલાથી તેની દર્દી હતી અને તે પેટના દુખાવા અને ચક્કર આવવાની સારવાર લઈ રહી હતી અને તેની સલાહ મુજબ તેઓ વધુ સારવાર માટે તેની પાસે આવ્યા હતા.

૧૩. સંક્ષિપ્તમાં રેકૉર્ડ પર આ જ પુરાવા છે. આવા પુરાવાના આધારે ભોગ બનનાર અને તેનો પતિ હોસ્ટાઈલ થયા હોવા છતાં વિદ્વાન સેશન્સ જજને આરોપીને દોષિત ઠેરવવા માટે પૂરતા અન્ય પુરાવા મળ્યા. તેથી, તેમણે ઠરાવ્યું કે આરોપીએ ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૭૬[૨][ડી] હેઠળ શિક્ષાપાત્ર

ગુનો કર્યો છે. સજા અંગે, વિદ્વાન ન્યાયાધીશ મુખ્યત્વે એવા આધારો પર સદર ગુના માટે નિર્ધારિત દસ વર્ષની સખત કેદની લઘુત્તમ સજા કરતાં ઓછી સજા ફટકારવા પ્રેરાયા હતા કે આરોપી એક ડૉક્ટર હતો અને ડૉક્ટરને વધુ સમય સુધી કેદમાં રાખવાથી ન્યાયના હેતુઓ પાર પડશે નહીં, ડૉક્ટરના ખરાબ ચારિત્ર્યનો કોઈ અગાઉનો ઇતિહાસ ન હતો, ભોગ બનનાર લાંબા સમયથી ડૉક્ટરની દર્દી હતી અને અગાઉ બે કે ત્રણ વાર તેણે હોસ્પિટલની મુલાકાત લીધી હતી પરંતુ તે સમય દરમિયાન કોઈ ઘટના બની ન હતી. મુખ્યત્વે આ આધારો પર, વિદ્વાન ન્યાયાધીશે ૬ વર્ષની સજા ફટકારી જે આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૭૬[૨][ડી] હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે નિર્ધારિત લઘુત્તમ સજા કરતાં ઓછી હતી. આરોપી દ્વારા દોષસિદ્ધિ અને સજાને પડકારવામાં આવી છે. રાજ્યએ સજા વધારવા માટે અપીલ દાખલ કરી હતી.

૧૪. આરોપી વતી વિદ્વાન વકીલ, શ્રી જાપીએ રજૂઆત કરી હતી કે બે સૌથી મહત્વપૂર્ણ સાક્ષીઓ એટલે કે ભોગ બનનાર અને તેના પતિએ ફરિયાદ પક્ષને સમર્થન આપ્યું ન હોવા છતાં વિદ્વાન સેશન્સ જજે આરોપીને દોષિત ઠેરવવામાં ગંભીર ભૂલ કરી છે. તેમણે રજૂઆત કરી કે આ બે સાક્ષીઓના નિવેદનો સિવાય આરોપીને ગુનો આચરવા સાથે જોડતા અન્ય કોઈ પુરાવા નથી. એવા કોઈ સ્વતંત્ર સંજોગો ન હતા જે અદાલતને માત્ર સંજોગોજન્ય પુરાવાના આધારે આરોપીને દોષિત ઠેરવવાની મંજૂરી આપે. ફરિયાદ પક્ષને સમર્થન આપતા હોસ્ટાઈલ સાક્ષીઓની જુબાનીના સંદર્ભમાં પણ, વકીલે દલીલ કરી કે જે

સાક્ષીઓ વારંવાર પોતાનું વલણ બદલતા હોય તેમની જુબાની વિશ્વાસ જગાડી શકે નહીં.

૧૪.૧ તેમની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વકીલે નીચેના નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો હતો:

[I] ઉજ્જાગર સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય, જે [૨૦૦૭] ૧૩ એસ.સી.સી. ૯૦ માં નોંધાયેલ છે, જેમાં આરોપી દ્વારા ભોગ બનનારની સંમતિ વિના અથવા તેની ઈચ્છા વિરુદ્ધ શારીરિક સંબંધ બાંધવામાં આવ્યો હતો તેવું સૂચવતા કોઈ પુરાવા નથી તેવું તારણ કાઢીને, સર્વોચ્ચ અદાલતે આરોપીને નિર્દોષ જાહેર કર્યો.

[II] રાજુ અને અન્ય વિરુદ્ધ મધ્યપ્રદેશ રાજ્ય, જે [૨૦૦૮] ૧૫ એસ.સી.સી. ૧૩૩ માં નોંધાયેલ છે, જેમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે ભોગ બનનારની જુબાનીને ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષીની જુબાની સમાન ગણી શકાય. તેણીની જુબાની હંમેશા સાચી હોવાનું માની શકાય નહીં.

[III] મનોહરલાલ વિરુદ્ધ મધ્યપ્રદેશ રાજ્ય, જે [૨૦૧૪] ૧૩ એસ.સી.સી. ૫૮૭ માં નોંધાયેલ છે, જ્યાં ભોગ બનનારનું નિવેદન અસંભવિત હતું અને ભોગ બનનાર આરોપી સાથે વિવિધ સ્થળોએ ગઈ હતી તેવું તારણ કાઢીને, સર્વોચ્ચ અદાલતે આરોપીને બળાત્કારના તહોમતનામામાંથી નિર્દોષ મુક્ત કર્યો હતો.

[IV] લિલિયા ઉર્ફે રામ સ્વરૂપ વિરુદ્ધ રાજસ્થાન રાજ્ય, જે [૨૦૧૪] ૧૬ એસ.સી.સી. ૩૦૩ માં નોંધાયેલ છે, જેમાં મેડિકલ પુરાવા ફરિયાદ પક્ષની વાર્તાને સમર્થન આપતા નથી અને કોઈ સ્વતંત્ર સાક્ષીઓની તપાસ કરવામાં

આવી ન હતી તેવું તારણ કાઢીને, આરોપીને બળાત્કારના તહોમતનામામાંથી નિર્દોષ મુક્ત કરવામાં આવ્યો હતો.

[V] કરપ્પના થેવર અને અન્ય વિરુદ્ધ તમિલનાડુ રાજ્ય એ.આઈ.આર. ૧૯૭૬ એસ.સી. ૯૮૦ ના કેસમાં આપવામાં આવેલા નિર્ણય પર પણ આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો જેમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે હોસ્ટાઈલ સાક્ષીના પુરાવાને સીધેસીધા ફગાવી શકાય નહીં પરંતુ અદાલતે ઓછામાં ઓછું એ બાબતથી વાકેફ રહેવું જોઈએ કે પ્રાથમિક દ્રષ્ટિએ જે સાક્ષી જુદા જુદા સમયે જુદા જુદા નિવેદનો આપે છે તેને સત્યની કોઈ પરવા હોતી નથી. આ જ દરખાસ્ત માટે, હર્ષદ @ હસમુખ ભાણાભાઈ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય, ૧૯૯૯[૨] જી.એલ.આર. ૧૧૩૨ ના કેસમાં આ અદાલતની ડિવિઝન બેંચના ચુકાદા પર પણ આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો.

૧૪.૨ સજા અંગે, વકીલે રજૂઆત કરી કે ટ્રાયલ કોર્ટે પોતાનામાં નિહિત વૈધાનિક વિવેકાધિકારનો ઉપયોગ કરીને પ્રશ્નવાળા ગુના માટે નિર્ધારિત લઘુત્તમ કરતાં ઓછી સજા ફટકારવા માટે યોગ્ય કારણો આપ્યા છે. અપીલકર્તા એક વૃદ્ધ ડૉક્ટર છે. આ ઘટના ઘણા વર્ષો પહેલાં બની હતી. તેથી રાજ્યની અપીલ ફગાવી દેવામાં આવે.

૧૫. બીજી બાજુ, વિદ્વાન એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર, શ્રી પ્રણવ ત્રિવેદીએ રજૂઆત કરી હતી કે ટ્રાયલ કોર્ટને દોષસિદ્ધિ નોંધવા માટે સક્ષમ કરવા પૂરતા પુરાવા હતા. આપું કયાં પછી, અદાલતે ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ

૩૭૬[૨][ડી] હેઠળ નિર્ધારિત લઘુત્તમ કરતાં ઓછી સજા ફટકારવામાં ભૂલ કરી છે. આવા હેતુ માટે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા કારણો પ્રસ્તુત નથી.

૧૬. આપણે પહેલા રેકૉર્ડ પરના પુરાવાનું મૂલ્યાંકન કરી શકીએ. ભોગ બનનાર યુવતી, પી.ડબલ્યુ. ૧, આંક-૧૬ ના જણાવ્યા મુજબ, પેટમાં દુખાવા અને ચક્કર આવવાની વારંવાર થતી સમસ્યાના સંદર્ભમાં તે છેલ્લા કેટલાક સમયથી ડૉ. જયંતીભાઈ પટેલ, આરોપીની દર્દી હતી. ડૉક્ટરનું હિંમતનગર ખાતે દવાખાનું હતું જ્યાં તે પોતાના પતિ સાથે તેની સારવાર માટે જતી હતી. ૦૮.૦૫.૨૦૦૧ ના રોજ સવારે આશરે ૦૮.૩૦ વાગ્યે ડ્રાઈવર દ્વારા ચલાવવામાં આવતી તેમની જીપ કારમાં તે પોતાના પતિ સાથે ડૉક્ટર પાસે ગઈ હતી. તે લાઈનમાં ચોથી દર્દી હતી. પહેલા ત્રણ દર્દીઓને તપાસ્યા પછી, ડૉક્ટરે તેને અને તેના પતિને કન્સલ્ટિંગ રૂમમાં અંદર બોલાવ્યા. ત્યારબાદ ડૉક્ટર તેને સી.ટી. સ્કેનના બહાને બાજુના રૂમમાં લઈ ગયા. પતિ ડૉક્ટરના કન્સલ્ટેશન રૂમમાં બેઠો હતો. સ્કેનિંગ પછી તેને ઓપરેશન રૂમમાં લઈ જવામાં આવી, જ્યાં તે ડૉક્ટર સાથે એકલી હતી. તેને ટેબલ પર સૂવાનું કહેવામાં આવ્યું. ડૉક્ટરે તેના ગુપ્ત ભાગમાં ફોરસેપ્સ નાખ્યા. તે અચાનક આંચકો ખાઈને ઊભી થઈ ગઈ. ડૉક્ટરે તેને પકડી લીધી અને જમીન પર ફેંકી દીધી. આ તબક્કે, અદાલતની કાર્યવાહી રિસેસ માટે મુલતવી રાખવામાં આવી. જ્યારે રિસેસ પછી અદાલત ફરી મળી, ત્યારે ભોગ બનનારની તબિયત સારી ન હોવાથી સુનાવણી મુલતવી રાખવા માટે તેના વતી એક અરજી દાખલ કરવામાં આવી. ન્યાયિક કાર્યવાહી એક દિવસ માટે મુલતવી

રાખવામાં આવી હતી અને બપોરે ૦૩.૩૦ વાગ્યે પુરાવા નોંધવાનું ફરી શરૂ કરવાનું હતું. સાક્ષી વતી ફરી એકવાર મુલતવી રાખવાની માંગ કરતી અરજી દાખલ કરવામાં આવી. ત્યારબાદ કેસ ૦૧.૦૮.૨૦૦૨ ના રોજ મુકરર કરવામાં આવ્યો. ફરીથી ૦૧.૦૮.૨૦૦૨ ના રોજ, સાક્ષીઓની અરજી પર, કેસ ૨૩.૦૮.૨૦૦૨ ના રોજ નક્કી કરવામાં આવ્યો જ્યારે આગળની સરતપાસ ચાલુ રહી. ૨૩.૦૮.૨૦૦૨ ના રોજ નોંધવામાં આવેલી આ સરતપાસ દરમિયાન જ ભોગ બનનારે પોતાના પોલીસ નિવેદનથી તદ્દન વિપરીત નિવેદન આપ્યું હતું. તેણીએ વિગતવાર જણાવ્યું કે જ્યારે તે સ્ટ્રેચર પર સૂતી હતી ત્યારે તેને ચક્કર આવ્યા અને તે જમીન પર પડી ગઈ. ડૉક્ટરે તેને સ્ટ્રેચર પર સૂવામાં મદદ કરી જ્યાંથી તે ફરીથી પડી ગઈ. આ બધા સમય દરમિયાન કંઈ અઘટિત બન્યું ન હતું. ડૉક્ટરે તેની છેડતી કરી ન હતી. આ રૂમમાંથી બહાર આવ્યા પછી, ડૉક્ટરે દવા લખી આપી જે તેઓએ ખરીદી અને ઘરે ગયા. ડૉક્ટર સાથે રૂમની અંદર બનેલી કોઈ પણ બાબત વિશે તેણીએ તેના પતિને ફરિયાદ કરી ન હતી અને તેના પતિએ ડૉક્ટર સાથે કોઈ ઝઘડો પણ કર્યો ન હતો.

૧૭. નોંધ્યા મુજબ, ભોગ બનનારના પતિ પી.ડબલ્યુ. ૨, જગદીશભાઈએ પણ પુષ્ટિ કરી કે તેમની પત્ની આરોપીની દર્દી હતી. કે ઘટનાની તારીખે, તેઓ સારવાર માટે ગયા હતા. અગાઉ ડૉક્ટરે ૧૫ દિવસની દવા લખી આપી હતી અને તેમને પછીથી આવવાનું કહ્યું હતું. ડૉક્ટરે તેમને આશરે ૧૦.૦૦ વાગ્યે કન્સલ્ટેશન રૂમમાં અંદર લઈ ગયા હતા. તે તેની પત્નીને બાજુના રૂમમાં લઈ

ગયો હતો જ્યારે સાક્ષી પોતે કન્સલ્ટેશન રૂમમાં બેઠો હતો. તેઓ લગભગ દસ મિનિટ પછી બહાર આવ્યા હતા. અહીંથી આ સાક્ષી પણ હોસ્ટાઈલ થઈ ગયો અને પોતાના પોલીસ નિવેદનને સમર્થન આપ્યું નહીં જેમાં તેણે પત્ની દ્વારા આવીને ડૉક્ટર દ્વારા તેના પર બળાત્કાર ગુજારવામાં આવ્યો હોવાની ફરિયાદ કરવા વિશે ઉદ્દેખ કર્યો હતો જેના આધારે તે એફ.આઈ.આર. નોંધાવવા માટે તેની સાથે પોલીસ સ્ટેશન ગયો હતો.

૧૮. આ બે સાક્ષીઓની જુબાની પરથી આ બાબતના બે નોંધપાત્ર પાસાઓ ઉભરી આવે છે. પ્રથમ એ છે કે બંને સાક્ષીઓએ ભોગ બનનારની સારવાર માટે ૦૮.૦૫.૨૦૦૧ ના રોજ ડૉક્ટર પાસે ગયા હોવાની પુષ્ટિ કરી. ભોગ બનનાર લાઈનમાં ચોથી દર્દી હતી. ડૉક્ટરે કન્સલ્ટેશન રૂમમાં ભોગ બનનારને તેના પતિ સાથે જોઈ જેના પછી તેણીને અંદર લઈ જવામાં આવી જ્યારે પતિ હજુ પણ કન્સલ્ટેશન રૂમમાં રાહ જોઈ રહ્યો હતો. લગભગ દસથી પંદર મિનિટ સુધી ડૉક્ટર અને ભોગ બનનાર રૂમની અંદર એકલા હતા.

૧૯. આ બાબતનું બીજું નોંધપાત્ર પાસું એ છે કે ૧૭.૦૫.૨૦૦૨ ના રોજ ભોગ બનનારની આંશિક જુબાની નોંધ્યા પછી ભોગ બનનાર અને તેના પતિનું વલણ નાટ્યાત્મક રીતે બદલાઈ ગયું. ૧૭.૦૫.૨૦૦૨ ના રોજ અને ત્યારબાદ બનેલી ઘટનાઓ નોંધપાત્ર છે. પ્રથમ સત્રમાં, ભોગ બનનારે પોતાના પોલીસ નિવેદન મુજબ જ જુબાની આપી. ૦૮.૦૫.૨૦૦૧ ના રોજ તે અને તેનો પતિ સારવાર માટે ડૉક્ટર પાસે ગયા હોવાનું દર્શાવવા ઉપરાંત તેણીએ વધુમાં જણાવ્યું કે જ્યારે

તેમનો વારો આવ્યો ત્યારે તે અને તેનો પતિ કન્સલ્ટેશન રૂમમાં ગયા. ડૉક્ટર તેને સ્કેનિંગ માટે બીજા રૂમમાં એકલી લઈ ગયા જ્યાં તેને ઓપરેશન ટેબલ પર સુવડાવવામાં આવી. ડૉક્ટરે તેના ગુપ્ત ભાગની અંદર ફોરસેપ્સ નાખ્યા જેના પર તે આંચકો ખાઈને ઊભી થઈ ગઈ. ડૉક્ટરે તેને પકડી લીધી અને સ્ટ્રેચર પરથી જમીન પર નીચે ઉતારી. આ નિર્ણાયક ક્ષણે આ સાક્ષી પોતાના વધુ પુરાવા આપી શકે તે પહેલાં જ, અદાલતની રિસેસ પડી અને નોંધ્યા મુજબ રિસેસ પછી સાક્ષી વતી મુલતવી રાખવા માટેની અરજી રજૂ કરવામાં આવી. બીજા દિવસે પણ, જ્યારે સુનાવણી નક્કી કરવામાં આવી હતી, ત્યારે આવી જ અરજી રજૂ કરવામાં આવી હતી. કમનસીબે, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે આ વખતે લાંબી મુદત આપી અને સુનાવણીની આગામી તારીખ ૦૧.૦૮.૨૦૦૨ એટલે કે લગભગ અઢી મહિના પછી નક્કી કરી. ૦૧.૦૮.૨૦૦૨ ના રોજ પણ, સાક્ષીની વિનંતી પર, કેસ વધુ ૨૩.૦૮.૨૦૦૨ સુધી મુલતવી રાખવામાં આવ્યો હતો. ૨૩.૦૮.૨૦૦૨ ના રોજ, ભોગ બનનાર અને આરોપીની સંયુક્ત સહીવાળી એક સમાધાન પુરસીસ, આંક-૧૯ દાખલ કરવામાં આવી, જેમાં ભોગ બનનારે અદાલત સમક્ષ જાહેર કર્યું હતું કે ગામના પ્રતિષ્ઠિત સભ્યોની મધ્યસ્થી પર, બંને પક્ષોએ આંતરિક રીતે વિવાદ ઉકેલી લીધો છે અને બાબતનું સમાધાન કર્યું છે, જે સમાધાન કોઈપણ બળ કે દબાણ વિના કરવામાં આવ્યું છે. રસપ્રદ વાત એ છે કે, સેશન્સ કેસમાં સંડોવાયેલા ગુનાને ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૨૩ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યો હતો. આમ, સમાધાનપાત્ર ગુનામાં સમાધાન થયું છે તેવું દર્શાવવા માટે ચતુરાઈપૂર્વક કલમ ૩૨૩ હેઠળના

ગુનાના શીર્ષકનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો અને એ હકીકતને સંપૂર્ણપણે છુપાવવામાં આવી હતી કે જેના માટે આરોપી પર તહોમતનામું ઘડવામાં આવ્યું હતું તે મુખ્ય ગુનો ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૭૬ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર હતો જે સ્પષ્ટપણે બિન-સમાધાનપાત્ર ગુનો હોવાથી તેમાં સમાધાન થઈ શક્યું ન હોત.

૨૦. આ સિવાય ઉપર નોંધાયેલી ઘટનાઓની સમગ્ર સાંકળ દર્શાવે છે કે એકવાર આરોપી અને ભોગ બનનાર વચ્ચે અસ્વીકાર્ય સમાધાન થઈ ગયા પછી ભોગ બનનાર અને તેના પતિએ તેમના નિવેદનો સંપૂર્ણપણે બદલી નાખ્યા. નોંધ્યા મુજબ, ૧૭.૦૫.૨૦૦૨ ના પહેલા અડધા ભાગ સુધી ભોગ બનનારની સંપૂર્ણ જુબાની ફરિયાદ પક્ષની રજૂઆત સાથે સુસંગત હતી અને પોલીસ સમક્ષના તેના નિવેદન મુજબ હતી. એક નિર્ણાયક તબક્કે, અદાલતમાં રિસેસ પડી જેના પછી લાંબી મુદતો માંગવામાં આવી અને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવી જેનાથી આરોપી ભોગ બનનાર સાથે સમાધાન કરવામાં સફળ રહ્યો. આ રેકૉર્ડ પરથી એકદમ સ્પષ્ટ રીતે પ્રતિબિંબિત થાય છે અને રેકૉર્ડ પર સ્પષ્ટ દેખાઈ આવે છે. આરોપીને સાક્ષીઓ પર દબાણ લાવવા, લલચાવવા અથવા અન્ય કોઈપણ રીતે તેમને જીતી લેવા માટે સક્ષમ બનાવતી અથવા સુવિધા આપતી ટ્રાયલ કોર્ટોની લાંબી મુદતો આપવાની આ વૃત્તિની સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા શ્રેણીબદ્ધ ચુકાદાઓમાં લાંબા સમયથી નિંદા કરવામાં આવી છે. તાજેતરના એક ચુકાદામાં, ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૮૭૨/૨૦૧૨ માં જનકભાઈ રામજીભાઈ પરમાર અને અન્ય વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્યના કેસમાં, આ અદાલતને નીચેના અવલોકનો કરીને

તેમાંથી કેટલાકનો સંદર્ભ લેવાનો પ્રસંગ મળ્યો હતો:

૧૭. બે બાબતો સંપૂર્ણપણે અસ્વીકાર્ય છે. સૌ પ્રથમ અને સૌથી અગત્યનું, અમે સમજવામાં નિષ્ફળ રહીએ છીએ કે ખૂનનો કેસ કેવી રીતે સમાધાનનો વિષય બની શકે. ભલે સાક્ષીઓ, આરોપીઓ અને કદાચ વિદ્વાન પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર પણ આવા મૂળભૂત અને પાયાના પ્રશ્નથી અજાણ હોય, તો પણ અમને એ સમજાતું નથી કે વિદ્વાન સેશન્સ જજ સમગ્ર બાબત કેવી રીતે ચૂકી ગયા. વિદ્વાન સેશન્સ જજ દ્વારા માનવ જીવ લેવા જેવા ગંભીર, ઘાતકી અને ફૂર ગુનામાં સમાધાનના પ્રયાસ માટે મુલતવી રાખવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. આમ તેઓએ ખરેખર એવા કેસને ઉકેલવાના અપવિત્ર પ્રયાસની અધ્યક્ષતા કરી જેમાં કાયદો એવી જોગવાઈ કરે છે કે કોઈ સમાધાન થઈ શકે નહીં. તે બિન-જામીનપાત્ર ગુનો હોવા ઉપરાંત, તે સમાજ સામેનો ગંભીર ગુનો પણ હતો. જો વિદ્વાન ન્યાયાધીશે સમાધાનની વાટાઘાટો ચાલી રહી છે તેવા આધારે મુલતવી રાખવાની વિનંતી સ્વીકારી, તો અમને આશ્ચર્ય થાય છે કે જો અપીલકર્તાઓએ પછીથી તેમને જણાવ્યું હોત કે સમાધાન થઈ ગયું છે તો તેમનો અભિગમ શું રહ્યો હોત. શું તેઓએ સમાધાન નોંધ્યું હોત અને આરોપીને મુક્ત કર્યો હોત અથવા સાક્ષીઓ પછી સાક્ષીઓ હોસ્ટાઈલ થવા છતાં આંખ આડા કાન કર્યા હોત અને સરળતાથી નિકાલનો સ્વીકાર કર્યો હોત?

૧૮. આ બાબતનું બીજું ચિંતાજનક પાસું એ છે કે, એક મહત્વપૂર્ણ સાક્ષીની સરતપાસ નોંધ્યા પછી લાંબી મુદતો આપવાની વૃત્તિની સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા વારંવાર નિંદા કરવામાં આવી છે. એકવાર સરતપાસની વિગતો જાહેર થઈ જાય પછી આવી મુદતો આકસ્મિક રીતે મંજૂર કરવાથી અનુચિત અથવા ખોટી રીતે સાક્ષી પર દબાણ લાવવા અથવા તેને જીતી લેવા માટે અમર્યાદિત અવકાશ મળે છે. ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડમાં સમાવિષ્ટ વૈધાનિક જોગવાઈઓ અને ન્યાયિક ઘોષણાઓ, જેમાંની કેટલીકનો અમે હાલમાં સંદર્ભ આપીશું, આ સ્થિતિને સંપૂર્ણપણે અસમર્થનીય બનાવે છે.

૧૯. વિનોદ કુમાર વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય [૨૦૧૫] ૩ સુપ્રીમ કોર્ટ કેસ ૨૨૦ ના કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે એકવાર સરતપાસ નોંધાઈ ગયા પછી ઉલટતપાસ માટે લાંબી મુદતો આપવાની વૃત્તિની ટીકા કરી હતી. એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે અસ્વીકાર્ય કારણોસર મુદતો આપવામાં આવી હતી. લાંબા સમય પછી ઉલટતપાસ માટે સાક્ષીને બોલાવવો એ યોગ્ય અને નિષ્પક્ષ ટ્રાયલના ખ્યાલ માટે અપ્રિય છે. ચુકાદાની પ્રસ્તાવનામાં, નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:

“૨. પ્રસ્તુત કેસ એવું દ્રશ્ય રજૂ કરે છે અને દર્શાવે છે કે જે એ વાતનું

ઉદાહરણ પૂરું પાડે છે કે કેવી રીતે વિજ્ઞાન ટ્રાયલ જજની નિષ્ક્રિયતાને કારણે, એક સાક્ષી, જે પોતાની સરતપાસમાં એકદમ ઢ્રઢપણે ઉભો રહ્યો હોવા છતાં, ઉદ્ધતાઈપૂર્વક અને એક રીતે કહીએ તો, વાંધાજનક રીતે, તમામ મૂલ્યોને બાજુ પર મૂકી દીધા છે અને પોતાના નિવેદનમાંથી ફરી જવાનો માર્ગ મોકળો કર્યો છે. એ કહેવું અતિશયોક્તિભર્યું નહીં હોય કે આ ટ્રાયલના મૂળભૂત હેતુ એટલે કે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાના આધારે સત્ય સુધી પહોંચવાના હેતુને કચડી નાખવાનો અને દબાવી દેવાનો એક બેડોળ અને ચતુરાઈપૂર્વક ઘડાયેલો પ્રયાસ છે. આમાં બચાવવાની વાત એ છે કે, આવા ક્લેષપૂર્ણ અને નુકસાનકારક હુમલાઓ છતાં, ન્યાયનો હેતુ બચી ગયો છે, કારણ કે આખરે, એક દોષસિદ્ધિ થઈ છે જેને આ અપીલમાં વિશેષ રજા દ્વારા પડકારવામાં આવી છે.

૩. આ દુઃખદ ઘટનાક્રમનું વર્ણન ન્યાયિક અંતરાત્માને આંચકો આપે છે અને મનને એક પ્રશ્ન પૂછવા પ્રેરે છે કે, શું કોઈ પણ નિષ્ઠાવાન ટ્રાયલ જજ માટે વૈધાનિક આદેશની અવગણના કરવી, સમયની જરૂરિયાતને ન ઓળખવી અને ન્યાય માટે સામુહિક પોકાર પ્રત્યે સંવેદનહીન રહેવું અથવા તો ટ્રાયલના ખ્યાલને અયોગ્ય અને બિનજરૂરી રીતે દફનાવી દેવો, એ ખ્યાલને સંપૂર્ણપણે બાકાત રાખીને કે સુસંસ્કૃત અને વ્યવસ્થિત સમાજ કાયદાના શાસન પર ટકી રહે છે જેમાં આરોપી તેમજ ફરિયાદ પક્ષ બંને માટે નિષ્પક્ષ ટ્રાયલનો સમાવેશ થાય છે.”

૨૦. આ મુદ્દા પર ચુકાદાઓની લાંબી શ્રેણીનો સંદર્ભ આપતા, નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:

“૫૭. આ કેસ પૂર્ણ કરતા પહેલા અમે શરૂઆતમાં જે કહ્યું છે તે પુનરાવર્તિત કરવાની ફરજ પડે છે. અમે ભ્રષ્ટાચાર સંબંધિત ગંભીર ગુનાઓના કેસોમાં ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા જે રીતે ટ્રાયલ ચલાવવામાં આવી રહી છે તે અંગે અમારી પીડા અને દુઃખ વ્યક્ત કર્યું છે.

૫૭.૧ ટ્રાયલ ચલાવવાના તમામ સિદ્ધાંતોની વિરુદ્ધ, વકીલ દ્વારા સાક્ષી અદાલતમાં હાજર હોવા છતાં નાની નાની વાતોમાં મુલતવી રાખવાની માંગણી કરવામાં આવે છે. તે સિવાય, સાક્ષીની સરતપાસ પૂરી થઈ ગયા પછી, ઉલટતપાસ માટે મુદત માંગવામાં આવે છે અને ચિંતાજનક બાબત એ છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ સમય આપે છે. કાયદો સમય આપવા માટે ખાસ કારણો નોંધવાની જરૂરિયાત દર્શાવે છે પરંતુ તેની નોંધ લેવામાં આવતી નથી.

૫૭.૨ અગાઉ નોંધ્યા મુજબ, પ્રસ્તુત કેસમાં ઉલટતપાસ એક વર્ષ અને ૮ મહિના પછી થઈ છે, જેનાથી સાક્ષી પર દબાણ લાવવા અને તમામ પ્રકારની ચુકિતઓ અપનાવીને તેને જીતી લેવા માટે પૂરતો સમય મળ્યો

છે.

૫૭.૩ ન્યાયી અને યોગ્ય ટ્રાયલ હોવી જોઈએ તે દરખાસ્ત પર કોઈ વિવાદ નથી, પરંતુ ટ્રાયલ ચલાવતી વખતે અદાલતની ફરજ કાયદાના આદેશ, વૈચારિક ન્યાયીપણું અને સૌથી ઉપર રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવેલી સામગ્રીના આધારે સત્ય સુધી પહોંચવાની તેની પવિત્ર ફરજને ધ્યાનમાં રાખીને માર્ગદર્શન મેળવવાની છે. જો કોઈ આરોપી પોતાના કાયદા માટે ટ્રાયલને સંપૂર્ણ મજાકના માર્ગ પર લઈ જાય, તો તેને સાંખી શકાય નહીં. કાયદા મુજબ ટ્રાયલ હાથ ધરવામાં આવે તે જોવાની અદાલતની પવિત્ર ફરજ છે. જો આ રીતે મુદતો આપવામાં આવે તો તે કાયદાના શાસનના ઉદ્ધંધન સમાન ગણાશે અને આખરે આવી ટ્રાયલ એક મજાકમાં ફેરવાઈ જશે. તે કાયદેસર રીતે અસ્વીકાર્ય છે અને ન્યાયશાસ્ત્રની દ્રષ્ટિએ ઘૃણાસ્પદ છે. કાયદામાં ટ્રાયલ કોર્ટ પાસેથી અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે કે તેઓ ટ્રાયલ સંબંધિત પ્રક્રિયાના આદેશનું પાલન કરે અને અસ્વીકાર્ય કારણોસર મુદત આપવાની વકીલની વિનંતીને તાબે ન થાય.

૫૭.૪ વાસ્તવમાં, આટલા લાંબા સમય પછી ઉલટતપાસ માટે સાક્ષીને બોલાવવો બિલકુલ પ્રશંસનીય નથી. તે ફરજિયાત છે કે જો સરતપાસ પૂરી થઈ ગઈ હોય, તો ઉલટતપાસ તે જ દિવસે પૂર્ણ થવી જોઈએ. જો સાક્ષીની તપાસ મોડા કલાકો સુધી ચાલુ રહે તો ઉલટતપાસ માટે ટ્રાયલ

બીજા દિવસ સુધી મુલતવી રાખી શકાય છે. કાયદામાં એ અકલ્પ્ય છે કે ઉલટતપાસ આટલા લાંબા સમય સુધી મુલતવી રાખવી જોઈએ. તે યોગ્ય અને નિષ્પક્ષ ટ્રાયલના ખ્યાલ માટે અપ્રિય છે.

૫૭.૫ અદાલતની ફરજ એ જોવાની છે કે કાયદા મુજબ આરોપીના હિતનું રક્ષણ થાય એટલું જ નહીં પરંતુ સામાજિક અને સામુહિક હિતોનું પણ રક્ષણ થાય. એ નોંધવું દુઃખદ છે કે આ અદાલતના ચુકાદાઓની શ્રેણી હોવા છતાં, મુદત આપવાની આદત, જે ખરેખર એક બીમારી છે, તે ચાલુ છે. આપણે કેટલા સમય સુધી કહીશું, "જાગો! ઊભા થાઓ!". ત્યાં સતત અગવડતા છે. તેથી, અમને યોગ્ય લાગે છે કે ચુકાદાની નકલો તમામ વડી અદાલતોના વિજ્ઞાન મુખ્ય ન્યાયાધીશોને મોકલવામાં આવે જેથી તેઓ તેને વિજ્ઞાન ટ્રાયલ ન્યાયાધીશો વચ્ચે ટ્રાયલ સંબંધિત સિદ્ધાંતોનું યોગ્ય રીતે પાલન કરવા અને સાક્ષીની ઉલટતપાસને તેમની ખુશી કે બચાવ પક્ષના વકીલની અનુકૂળતા મુજબ મુલતવી ન રાખવાના આદેશ સાથે પ્રસારિત કરે, કારણ કે તે આખરે ટ્રાયલને ટ્રાયલ માટેની માફી બનાવે છે અને સમગ્ર સમાજને છેતરપિંડી સહન કરવા મજબૂર કરે છે. ચાદ રહે કે કાયદાને એકલવાયો રહેવા દઈ શકાય નહીં; એક નિરાધાર."

૨૧. અકિલ ઉર્ફે જાવેદ વિરુદ્ધ રાજ્ય [એન.સી.ટી. ઓફ દિલ્હી] [૨૦૧૩] ૭ સુપ્રીમ કોર્ટ કેસ ૧૨૫ ના કેસમાં નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:

“૩૪. ઉપરોક્ત નિર્ણયોમાં નિર્ધારિત વિવિધ સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખીને, જ્યારે આપણે હાથ પરના કેસમાં ઉદ્ભવેલી પરિસ્થિતિની તપાસ કરીએ છીએ, જ્યાં ૧૮.૦૯.૨૦૦૦ ના રોજ પી.ડબલ્યુ. ૨૦ ની સરતપાસ કરવામાં આવી હતી અને બે મહિના પછી એટલે કે ૧૮.૧૧.૨૦૦૦ ના રોજ માત્ર અપીલકર્તાના વકીલના કહેવા પર માત્ર એવા આધારે ઉલટતપાસ કરવામાં આવી હતી કે પી.ડબલ્યુ. ૨૦ ની સરતપાસ કરવામાં આવી તે દિવસે વકીલ વડી અદાલતમાં અન્ય કોઈ બાબતમાં રોકાયેલા હતા, સંબંધિત સમયે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલી મુદત માત્ર એટલું જ દર્શાવે છે કે અદાલત સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૩૦૯ માં સમાવિષ્ટ ચોક્કસ જોગવાઈથી અજાણ હતી જે સેશન્સ ટ્રાયલને રોજબરોજના ધોરણે ચલાવવાની જરૂરિયાત ફરજિયાત બનાવે છે. ટ્રાયલ કોર્ટે પી.ડબલ્યુ. ૨૦ ની ઉલટતપાસ માટે બે મહિના જેટલી લાંબી મુદત આપવા માટે કોઈપણ કારણ આપ્યું નથી તો કોઈ વિશેષ સંજોગો જણાવવાની વાત તો દૂર રહી. રાજદેવ શર્મા વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય – ૧૯૯૮ ક્રી. એલ.જે. ૪૫૯૬ ના આ અદાલતના નિર્ણયમાં દર્શાવેલ દરેક ચેતવણીનું ખુલ્લેઆમ ઉલ્લંઘન કરવામાં આવ્યું હતું. સદર નિર્ણયમાં તમામ વડી અદાલતોને વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે તેઓ તમામ ટ્રાયલ ન્યાયાધીશોને કોડની કલમ ૩૦૯ નું અક્ષરશઃ પાલન કરવાની જરૂરિયાત યાદ કરાવે. વાસ્તવમાં, વડી અદાલતોને નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે

ઉપરોક્ત વૈધાનિક આદેશનું ઉલ્લંઘન કરનાર કોઈપણ ચોક્કસ ટ્રાયલ ન્યાયાધીશના વર્તનની નોંધ લે અને કાયદા મુજબ કસૂરવાર ન્યાયિક અધિકારી સામે આવા વહીવટી પગલાં લે.

૪૩. એ દુઃખદ છે કે આ અદાલત દ્વારા જારી કરાયેલા ચોક્કસ નિર્દેશો હોવા છતાં અને શંભુ નાથ [૨૦૦૧] ૪ એસ.સી.સી. ૬૬૭ માં ફરી એકવાર યાદ અપાવવા છતાં, તેમાંથી ઉદ્ભવતા મોટા પાયે સમાજને અસર કરતા પ્રતિકૂળ ગંભીર પરિણામોની પરવા કર્યા વિના ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આવો અડિયલ અભિગમ અપનાવવામાં આવી રહ્યો હતો. તેથી, વડી અદાલતના આક્ષેપિત ચુકાદા દ્વારા પુષ્ટિ થયા મુજબ, વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા અપીલકર્તા પર લાદવામાં આવેલી દોષસિદ્ધિ અને સજાની પુષ્ટિ કરીને આ અપીલનો નિકાલ કરતી વખતે પણ, અમે રજિસ્ટ્રીને રાજદેવ શર્મા [ઉપર મુજબ] ના નિર્ણયમાં આ અદાલત દ્વારા જારી કરાયેલી સૂચનાઓનું ચોક્કસપણે પાલન કરવા અને શંભુ નાથ [ઉપર મુજબ] માં પુનરાવર્તિત કરવા માટે યોગ્ય પરિપત્ર જારી કરીને, જો પહેલાથી જારી કરવામાં ન આવ્યો હોય, તો આ નિર્ણયની નકલ તમામ વડી અદાલતોને મોકલવાનો નિર્દેશ આપીએ છીએ. જો આવો પરિપત્ર અગાઉથી જ જારી કરવામાં આવ્યો હોય, તો નિર્દેશ આપ્યા મુજબ, ખાતરી કરો કે સેશન્સ કેસો તેમજ સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૩૦૯ હેઠળ પૂરા પાડવામાં આવેલ અન્ય કેસોની ટ્રાયલની બાબતમાં નિર્ધારિત પ્રક્રિયાને અનુસરવામાં કોઈ

વિચલન માટે અવકાશ પૂરો પાડ્યા વિના ટ્રાયલ કોર્ટો દ્વારા આવા નિર્દેશોનું ચુસ્તપણે પાલન કરવામાં આવે. આ બાબતે, ઇચ્છિત પરિણામ પ્રાપ્ત કરવા માટે સંબંધિત રાજ્ય ન્યાયિક અકાદમીમાં તેમની મશીનરીનો ઉપયોગ કરવાની વડી અદાલતોને સલાહ આપવામાં આવશે. અમને આશા અને વિશ્વાસ છે કે સંબંધિત વડી અદાલતો રાજદેવ શર્મા [ઉપર મુજબ] ના નિર્ણયોમાં જારી કરાયેલા ઉપરોક્ત નિર્દેશોની ગંભીર નોંધ લેશે, જે આ અદાલતના શંભુ નાથ [ઉપર મુજબ] માં નોંધાયેલા અનુગામી નિર્ણયમાં વ્યાપકપણે ટાંકવામાં આવ્યા છે અને પુનરાવર્તિત કરવામાં આવ્યા છે અને ઓછામાં ઓછા ભવિષ્યના વર્ષોમાં આ નિર્દેશોનું પાલન કરશે.”

૨૧. મધ્યપ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ મદનલાલ [૨૦૧૫] ૭ એસ.સી.સી. ૬૮૧ ના કેસમાં, આરોપી દ્વારા ભોગ બનનાર સાથે સમાધાન કરવાના પ્રયાસના સંદર્ભમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબની ટિપ્પણી કરી હતી:

“૧૬. ઉપરોક્ત બાબતો જણાવ્યા પછી, સામાન્ય રીતે અમે અમારું ઔપચારિક નિષ્કર્ષ નોંધવા આગળ વધ્યા હોત, પરંતુ, અત્યંત સુસંગત અને મહત્વપૂર્ણ, આ કેસના સંદર્ભમાં અન્ય એક પાસા પર ધ્યાન આપવું જરૂરી છે. અમને લાગે છે કે વિદ્વાન સિંગલ જજ આરોપી અને ભોગ બનનારના માતા-પિતા વચ્ચે થયેલા સમાધાનથી પ્રભાવિત થયા છે

કારણ કે ભોગ બનનાર સગીર હતી. વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે સદર અરજી એવા આધારે ફગાવી દીધી હતી કે ગુનો સમાધાનપાત્ર નથી.

૧૭. આ સંદર્ભમાં, શિંભુ અને અન્ય વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્યમાંથી એક ફકરો રજૂ કરવો લાભદાયી છે, જેમાં ત્રણ-ન્યાયાધીશોની બેંચે આ મુજબ ઠરાવ્યું છે:-

“૨૦. વધુમાં, પક્ષકારો વચ્ચે થયેલા સમાધાનને કોઈ મુખ્ય પરિબળ તરીકે ગણી શકાય નહીં જેના આધારે ઓછી સજા આપી શકાય. બળાત્કાર એ બિન-સમાધાનપાત્ર ગુનો છે અને તે સમાજ સામેનો ગુનો છે અને તે પક્ષકારો પર સમાધાન અને પતાવટ માટે છોડી દેવાની બાબત નથી. કારણ કે અદાલત હંમેશા ખાતરી કરી શકતી નથી કે કેસમાં સમાધાન કરવામાં ભોગ બનનારે આપેલી સંમતિ સાચી સંમતિ છે, એવી પૂરી સંભાવના છે કે તેના પર ગુનેગારો દ્વારા દબાણ કરવામાં આવ્યું હોય અથવા આટલા વર્ષો સુધી તેણે જે આઘાત સહન કર્યો હોય તેણે તેને સમાધાન પસંદ કરવાની ફરજ પાડી હોય. વાસ્તવમાં, આ દરખાસ્ત સ્વીકારવાથી ભોગ બનનાર પર વધારાનો બોજ પડશે. આરોપી સમાધાન માટે તેના પર દબાણ લાવવા માટે તેના તમામ પ્રભાવનો ઉપયોગ કરી શકે છે. તેથી, ન્યાયના હિતમાં અને ભોગ બનનારને બિનજરૂરી

દબાણ/પજવણીથી બચાવવા માટે, બળાત્કારના કેસોમાં પક્ષકારો વચ્ચે થયેલા સમાધાનને અદાલત માટે આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૭૬[૨] ના પ્રોવિઝો હેઠળ વિવેકાધીન સત્તાનો ઉપયોગ કરવાના આધાર તરીકે ધ્યાનમાં લેવું સલામત રહેશે નહીં.”

૧૮. ઉપરોક્ત મત સજા ફટકારતી વખતે વ્યક્ત કરવામાં આવ્યો હતો. અમે સ્પષ્ટપણે જણાવવા માંગીએ છીએ કે બળાત્કાર અથવા બળાત્કારના પ્રયાસના કેસમાં, કોઈપણ સંજોગોમાં સમાધાનના ખ્યાલ વિશે ખરેખર વિચારી શકાય નહીં. આ એક મહિલાના શરીર સામેના ગુનાઓ છે જે તેનું પોતાનું મંદિર છે. આ એવા ગુનાઓ છે જે જીવનના શ્વાસને રૂંધી નાખે છે અને પ્રતિષ્ઠાને કલંકિત કરે છે. અને પ્રતિષ્ઠા, ભારપૂર્વક કહેવાની જરૂર નથી, જીવનમાં કલ્પી શકાય તેવું સૌથી સમૃદ્ધ રત્ન છે. કોઈ તેને ઓલવાવા દેશે નહીં. જ્યારે માનવ શરીર અપવિત્ર થાય છે, ત્યારે "સૌથી શુદ્ધ ખજાનો", ખોવાઈ જાય છે. સ્ત્રીનું ગૌરવ એ તેના અવિનાશી અને અમર સ્વનું એક ભાગ છે અને કોઈએ તેને કાદવમાં રંગવાનું વિચારવું પણ ન જોઈએ. કોઈ સમાધાન કે પતાવટ ન હોઈ શકે કારણ કે તે તેના સન્માન વિરુદ્ધ હશે જે સૌથી વધુ મહત્વનું છે. તે પવિત્ર છે. કેટલીકવાર એવું આશ્વાસન આપવામાં આવે છે કે ગુનેગાર તેની સાથે લગ્ન કરવા સંમત થયો છે જે એક ચતુરાઈપૂર્ણ રીતે દબાણ લાવવા સિવાય બીજું કંઈ નથી; અને અમે ભારપૂર્વક કહીએ છીએ કે અદાલતોએ કેસ

પ્રત્યે નરમ અભિગમ અપનાવવાની આ ચુકિતથી સંપૂર્ણપણે દૂર રહેવું જોઈએ, કારણ કે કોઈપણ પ્રકારના ઉદાર અભિગમને અદ્ભુત ભૂલના ખાનામાં મૂકવો પડશે. અથવા બીજી રીતે કહીએ તો, તે ભૂલના અભયારણ્યના ક્ષેત્રમાં હશે.

૧૯. અમને આવું કહેવાની ફરજ પડી છે કારણ કે આવું વલણ મહિલાની ગરિમા, જીવનશક્તિ પ્રત્યે સંવેદનશીલતાનો અભાવ દર્શાવે છે. આ બાબતે કોઈપણ પ્રકારનો ઉદાર અભિગમ કે મધ્યસ્થીનો વિચાર કાયદાકીય પરવાનગી વિનાનો અને સંપૂર્ણપણે ગેરવાજબી છે. તે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ, જેમ કે શ્યામ નારાયણ વિરુદ્ધ રાજ્ય [એન.સી.ટી. ઓફ દિલ્હી] માં ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે:-

“૨૭. સમાજમાં મહિલાઓની પ્રતિષ્ઠા માટેનો આદર સુસંસ્કૃત સમાજની મૂળભૂત સભ્યતા દર્શાવે છે. સમાજનો કોઈ પણ સભ્ય એવો વિચાર કલ્પી શકતો નથી કે તે સ્ત્રીના સન્માનમાં ખાડો કરી શકે. આવી વિચારસરણી ન માત્ર ખેદજનક છે પણ નિંદનીય પણ છે. એ કહેવું અતિશયોક્તિ નહીં ગણાય કે સ્ત્રીના શારીરિક માળખાને કલંકિત કરવાનો વિચાર સ્વીકૃત સુસંસ્કૃત ધોરણ એટલે કે "શારીરિક નૈતિકતા" નો નાશ છે. આવા ક્ષેત્રમાં આવેશ માટે કોઈ જગ્યા નથી. યુવાનીના ઉત્સાહ માટે કોઈ સ્થાન નથી. દરેકના મનમાં એ સર્વોપરી

હોવું જોઈએ કે, એક તરફ, સમગ્ર સમાજ મંચ પરથી જાતિઓની સામાજિક, આર્થિક અને રાજકીય સમાનતા વિશે ઉપદેશ આપી શકે નહીં અને બીજી તરફ, તે જ સમાજના કેટલાક વિકૃત સભ્યો તેના શરીર પર હુમલો કરીને અને તેની પવિત્રતા નષ્ટ કરીને મહિલાને અમાનવીય બનાવે. સ્ત્રીએ પુરુષો પ્રત્યે સુંદર રીતે સેવક હોવું જોઈએ તેવી માનસિકતા સાથે તે સ્ત્રીની વ્યક્તિત્વ અને સહજ ગરિમા પર હુમલો છે.”

૨૨. અમે સભાન છીએ કે વધુ એક ફોજદારી કેસમાં આરોપી ભોગ બનનાર અને અન્ય મહત્વના સાક્ષીઓને જીતવામાં સફળ રહ્યો હોવાના આ અત્યંત ચિંતાજનક પાસા છતાં, આ સાક્ષીઓએ પોલીસ નિવેદનોમાં જે કહ્યું હોય પરંતુ અદાલત સમક્ષ ન કહ્યું હોય તેના આધારે દોષસિદ્ધિ નોંધી શકાય નહીં. તેથી, રેકૉર્ડ પરના પુરાવા ટ્રાયલ કોર્ટને આરોપી સામે દોષસિદ્ધિ નોંધવા માટે પૂરતા હતા કે કેમ તે સુનિશ્ચિત કરવાની અમારી ફરજ છે. આવા પુરાવાઓમાં મુખ્યત્વે નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે:

[૧] ભોગ બનનારની જુબાની એ હકીકતની પુષ્ટિ કરે છે કે તે તેના પેટના દુખાવા અને ચક્કર આવવાના સંદર્ભમાં કેટલાક સમયથી આરોપીની દર્દી હતી; કે ઘટનાની તારીખે તે તેના પતિ સાથે સવારના કલાકોમાં ડૉક્ટર પાસે ગઈ હતી. જ્યારે તેનો વારો આવ્યો ત્યારે તે પોતાના પતિ સાથે

ડૉક્ટરની ચેમ્બરમાં પ્રવેશી. તેનો પતિ કન્સલ્ટેશન રૂમમાં રાહ જોતો હતો જ્યારે તેણીને બીજા રૂમમાં લઈ જવામાં આવી જ્યાં તે ડૉક્ટર સાથે એકલી હતી. તેને સ્ટ્રેચર પર સુવડાવવામાં આવી. ડૉક્ટરે તેના ગુપ્ત ભાગમાં ફોરસેપ્સ નાખ્યા અને જ્યારે તે આંચકો ખાઈને ઊભી થઈ ગઈ ત્યારે ડૉક્ટરે તેને પકડી લીધી અને જમીન પર સુવડાવી દીધી.

[૨] આ હદ સુધી સાક્ષીના નિવેદનને તેના પતિ જગદીશભાઈ, પી.ડબલ્યુ. ૨ ના પુરાવા દ્વારા નોંધપાત્ર રીતે સમર્થન મળે છે. તે ઘટનાની તારીખે ભોગ બનનાર સાથે ડૉક્ટરના દવાખાને ગયો હતો. તે ભોગ બનનાર સાથે કન્સલ્ટેશન રૂમની અંદર ગયો હતો જ્યાં તે બહાર બેઠો હતો જ્યારે ભોગ બનનારને બાજુના રૂમમાં લઈ જવામાં આવી હતી જ્યાં ડૉક્ટર અને ભોગ બનનાર દસ મિનિટ સુધી એકલા હતા.

[૩] આરોપીએ પોતાના વધુ નિવેદનમાં પણ આ પાસાઓ નોંધપાત્ર રીતે સ્વીકાર્યા છે. નોંધ્યા મુજબ તેણે સ્વીકાર્યું કે ભોગ બનનાર ઘટનાની તારીખે તેની પાસે દર્દી તરીકે આવી હતી; કે તે તેણીને એકલી સી.ટી. સ્કેન માટે બાજુના રૂમમાં લઈ ગયો હતો.

[૪] ડૉ. વિનોદ કાવજીભાઈ, પી.ડબલ્યુ. ૭, આંક-૩૮ દ્વારા પ્રથમ તપાસ કરવામાં આવી ત્યારે ભોગ બનનારે આરોપી દ્વારા તેના પર

બળાત્કાર ગુજારવામાં આવ્યો હોવાનો ઇતિહાસ આપ્યો હતો. આ ડૉક્ટરે ભોગ બનનારની ગરદન પર ઉઝરડાના નિશાન પણ જોયા હતા અને અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે શારીરિક સંબંધ દરમિયાન ભોગ બનનારે જે પ્રતિકાર કર્યો હોય તેના કારણે તે હોઈ શકે.

[૫] ભોગ બનનાર યુવતીના ચણિયા પર વીર્યના ઘણા ડાઘ હતા. ફોરેન્સિક વિશ્લેષણ દર્શાવે છે કે સાત જેટલી અલગ અલગ જગ્યાએ આવા ડાઘ જોવા મળ્યા હતા. આરોપીના પેન્ટ અને અંડરપેન્ટમાં પણ સમાન વીર્યના ડાઘ હતા.

[૬] ભોગ બનનારના ચણિયામાંથી અને આરોપીના કપડાંમાંથી મળી આવેલા ડાઘનું ગ્રુપ 'બી' હતું. આરોપીનું બ્લડ ગ્રુપ પણ 'બી' હતું.

૨૩. અમારા મતે, આરોપી સામે બળાત્કારના તહોમતનામાને સ્થાપિત કરવા માટે ઉપરોક્ત પુરાવા પૂરતા હતા. સારાંશમાં કહીએ તો, ઘટનાની તારીખે ડૉક્ટરના દવાખાનામાં ભોગ બનનારની તેના પતિ સાથેની હાજરી યોગ્ય રીતે સ્થાપિત થઈ હતી અને વાસ્તવમાં સ્વીકારવામાં આવી હતી. ભોગ બનનાર અને તેનો પતિ કન્સલ્ટેશન રૂમની અંદર ગયા તે હકીકત પણ વિવાદની બહાર છે. ત્યારબાદ ભોગ બનનારને બાજુના રૂમમાં લઈ જવામાં આવી જે ડૉક્ટરના કન્સલ્ટેશન રૂમ સાથે જોડાયેલો હતો જ્યારે પતિને સી.ટી. સ્કેન કરવાના બહાને

કન્સલ્ટેશન રૂમમાં રાહ જોવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું. ભોગ બનનારના કહેવા મુજબ ડૉક્ટરે પહેલા તેની ચોનિમાં સ્ટિરપ્સ દાખલ કર્યા હતા. જ્યારે તે અચાનક ઉભી થઈ ગઈ, ત્યારે આ વસ્તુ દાખલ કરવાને કારણે ડૉક્ટરે પહેલા તેને પકડી લીધી અને જમીન પર સુવડાવી દીધી. ત્યારબાદ જે બન્યું તેનો કોઈ પ્રત્યક્ષ સાક્ષી ન હોવા છતાં, ઘટનાઓની સાંકળને પૂર્ણ કરવા માટે સંજોગોજન્ય પુરાવા પૂરતા મજબૂત છે. જે ડૉક્ટરે પ્રથમ ભોગ બનનારની તપાસ કરી તેને ભોગ બનનાર દ્વારા આપવામાં આવેલો ઇતિહાસ, ભોગ બનનારની ગરદન પર સંઘર્ષ દર્શાવતા ઉઝરડાના નિશાનની હાજરી, ઘટના સમયે ભોગ બનનારે પહેરેલા ચણિયાના વિવિધ ભાગો પર વીર્યના ડાઘની હાજરી અને આરોપીના કપડાં પર સમાન ડાઘ, જેનું જૂથ આરોપીના રક્ત જૂથ સાથે મેળ ખાય છે, આ રીતે સંજોગોજન્ય પુરાવાની સંપૂર્ણ સાંકળ બનાવશે જે સદર ગુનામાં આરોપીની સંડોવણીની એકમાત્ર સંભાવના તરફ અચૂક નિર્દેશ કરશે. નોંધ્યા મુજબ આરોપીએ તેના વધુ નિવેદનમાં ઘટનાની તારીખે તેના દવાખાનામાં ભોગ બનનાર અને તેના પતિની હાજરી સ્વીકારી હતી. તેણે એ પણ સ્વીકાર્યું હતું કે તે મહિલાને તેના કન્સલ્ટેશન રૂમ સાથે જોડાયેલા રૂમની અંદર લઈ ગયો હતો જ્યારે પતિ કન્સલ્ટેશન રૂમમાં રાહ જોઈ રહ્યો હતો. ત્યારબાદ આરોપીની જવાબદારી હતી કે ઘટના સમયે તેણે પહેરેલા કપડાં પર વીર્યની હાજરી અંગે ખુલાસો કરે. પોતાના વધુ નિવેદનમાં, તેણે કોઈ ખુલાસો આપ્યો ન હતો. જોકે વિદ્વાન વકીલ, શ્રી જાપીએ રજૂઆત કરી હતી કે આરોપી પોતે પરણિત વ્યક્તિ હતો અને તેથી તેના કપડાં પર વીર્યના ડાઘની હાજરીને કોઈ શંકા સાથે જોવી જોઈએ નહીં.

જોકે, આ રજૂઆત એ હકીકતની અવગણના કરે છે કે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાને જોતાં એ સમયે આરોપીની ફરજ હતી કે જ્યારે તે પોતાના દવાખાને હતો અને ડૉક્ટર તરીકે દર્દીઓની તપાસ કરી રહ્યો હતો ત્યારે તેના કપડાં પર વીર્યની હાજરી અંગે ખુલાસો કરે. આરોપી કોઈ અભણ, ગરીબ કે અજ્ઞાન વ્યક્તિ ન હતો. તેઓ વ્યવસાયે ડૉક્ટર હતા અને તેમની પાસે એક સ્થાપિત મેડિકલ પ્રેક્ટિસ હતી. ભલે એક પરણિત વ્યક્તિ તરીકે શારીરિક સંબંધોમાં સામેલ થવું તેના માટે સામાન્ય હોય, તો પણ તેના દવાખાનામાં કામ કરવા માટે ગંદા કપડાં પહેરવાની અપેક્ષા રાખવી વધુ પડતું હશે. જો આવી અસામાન્ય ઘટના માટે કોઈ ખુલાસો હતો, તો ખુલાસો આરોપીએ પોતે જ આપવો પડે.

૨૪. તેથી, બળાત્કારના ગુના માટે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલી દોષસિદ્ધિની પુષ્ટિ કરવામાં અમને કોઈ ખચકાટ નથી. ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૭૬ આવા ગુના માટે દોષસિદ્ધિના કિસ્સામાં આપવામાં આવતી સજાને વિભાજિત કરે છે. કલમ ૩૭૬ ની પેટા-કલમ [૧] હેઠળ, પેટા-કલમ [૨] દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવેલા કેસોને બાદ કરતા બળાત્કારના ગુના માટે નિર્ધારિત સજા સાત વર્ષથી ઓછી ન હોય પરંતુ આજીવન કેદ સુધી લંબાવી શકાય તેવી કોઈપણ પ્રકારની સખત કેદ છે. સંબંધિત સમયે જે રીતે અસ્તિત્વમાં હતી તે કલમ ૩૭૬ ની પેટા-કલમ [૧] ના પ્રોવિઝો હેઠળ, અદાલત સાત વર્ષથી ઓછી મુદત માટે કોઈપણ પ્રકારની કેદની સજા ફટકારતા ચુકાદામાં ઉદ્દેખિત કરવા માટેના પર્યાપ્ત અને વિશેષ કારણોસર કરી શકે છે. કલમ ૩૭૬

ની પેટા-કલમ [૨] બળાત્કારના ગુના માટે વધુ કઠોર સજા નિર્ધારિત કરે છે જે તેની કલમ [a] થી [g] માં ઉલ્લેખિત કોઈપણ કેસમાં કરવામાં આવે છે. પેટા-કલમ [૨] ની કલમ [d] જોગવાઈ કરે છે કે જે કોઈ હોસ્પિટલના સંચાલન પર હોય અથવા સ્ટાફમાં હોય, પોતાની સત્તાવાર સ્થિતિનો લાભ લે અને તે હોસ્પિટલમાં સ્ટ્રી પર બળાત્કાર ગુજારે, તો તેને દસ વર્ષથી ઓછી ન હોય પરંતુ આજીવન કેદ સુધીની સખત કેદની સજા કરવામાં આવશે અને તે દંડને પાત્ર પણ રહેશે. કલમ ૩૭૬ ની પેટા-કલમ [૨] માં સંબંધિત સમયે પેટા-કલમ [૧] હેઠળ સમાન પ્રોવિઝોનો પણ સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો જે ચુકાદામાં દર્શાવેલ પર્યાપ્ત અને વિશેષ કારણોસર નિર્ધારિત લઘુત્તમ કરતાં ઓછી સજા ફટકારવા અદાલતને સક્ષમ બનાવશે.

૨૫. આરોપીએ ભોગ બનનાર યુવતી પર બળાત્કાર ગુજાર્યો છે તે નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યા પછી, તરત જ સ્પષ્ટ થઈ જાય છે કે તેનો કેસ ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૭૬[૨][ડી] હેઠળ આવશે. તેઓ એક ડૉક્ટર હતા જે ખાનગી પ્રેક્ટિસ કરતા હતા અને તેથી તેઓ પોતે હોસ્પિટલના સંચાલનમાં હતા. પોતાની આવી સ્થિતિનો લાભ લઈને, તેણે હોસ્પિટલમાં જ ભોગ બનનાર પર બળાત્કાર ગુજાર્યો હતો. તેથી, ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૭૬[૨][ડી] ના તમામ ઘટકો સંતોષાય છે. તેથી માત્ર એ જ પ્રશ્ન નક્કી કરવાનો રહે છે કે શું વિદ્વાન સેશન્સ જજ આવા ગુનામાં નિર્ધારિત લઘુત્તમ કરતાં ઓછી સજા આપવામાં સાચા હતા. અમે યાદ કરી શકીએ કે વિદ્વાન સેશન્સ જજે આરોપી એક ડૉક્ટર હોવાનો ઉલ્લેખ

કર્યો હતો અને લાંબા સમય સુધી તેને જેલમાં રાખવાથી લઘુત્તમ કરતાં ઓછી સજા આપવાના કારણો પૈકીનું એક ન્યાયના હેતુઓ પાર પડશે નહીં. તેમણે ડૉક્ટરના કોઈ ગુનાહિત પૂર્વ ઇતિહાસનો પણ ઉલ્લેખ કર્યો હતો અને એ હકીકતનો પણ ઉલ્લેખ કર્યો હતો કે ભોગ બનનાર અગાઉ ડૉક્ટરની દર્દી હતી જ્યારે પરિસ્થિતિએ તકો રજૂ કરી હોય પરંતુ ડૉક્ટરે ઓછી સજા આપવાના વધારાના આધાર તરીકે તેનો દુરુપયોગ ન કર્યો હોય. આમાંના કોઈપણ કારણોને લઘુત્તમ કરતાં ઓછી સજા આપવા માટે પર્યાપ્ત અથવા વિશેષ કારણ તરીકે કહી શકાય નહીં. સત્તા ધરાવતા અને પીડિતો પર શ્રેષ્ઠ નિયંત્રણ ધરાવતા વ્યક્તિઓ જેમ કે હોસ્પિટલના સંચાલનના હવાલાવાળા ડૉક્ટરને પીડિતો પર બળાત્કાર કરતા અટકાવવાની અનિષ્ટનો સામનો કરવા માટે જ ધારાસભા દ્વારા ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૭૬[૨] હેઠળના ગુના માટે વધુ લઘુત્તમ સજા નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે. તેથી માત્ર એટલા માટે કે આરોપી ડૉક્ટર હતો તેને તેના ગુના માટે કોઈ નરમાશથી વર્તવાનું કારણ નહીં મળે. ડૉક્ટરને લાંબા સમય સુધી જેલમાં રાખવાથી ન્યાયના હેતુઓ પાર પડતા નથી તે આધાર વિચિત્ર છે. એકવાર આરોપીને ગંભીર ગુના માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવે, તો કાયદો તે વ્યવસાયે ડૉક્ટર છે તેવા આધારે ઓછી સજા આપવા માટે સમાજમાં તેના દરજ્જાને માન્યતા આપતો નથી. શું આ દલીલની વિરુદ્ધ માન્ય ગણાશે? શું તેનો અર્થ એ થશે કે જો આરોપી અભણ અથવા ગરીબ વ્યક્તિ હોત તો તેણે નિર્ધારિત સંપૂર્ણ લઘુત્તમ સજા ભોગવવી પડી હોત? કોઈ પૂર્વ ઇતિહાસ ન હોવાના અથવા ડૉક્ટરે સમાન ગુનો કરવા માટે અગાઉની સંભવિત તકોનો લાભ ન લીધો

હોવાના વધારાના આધારો પણ પૂરતા અથવા વિશેષ કારણો રજૂ કરતા નથી. ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૭૬[૨] પુનરાવર્તિત ગુના માટે વધુ સજા નિર્ધારિત કરતી નથી. માત્ર એટલા માટે કે આરોપીનો આ પહેલો ગુનો હતો તેથી કોઈ નરમાશ દાખવવાની જરૂર નથી. એ હકીકત કે સમાન ગુનો કરવાની સમાન તકો અગાઉના પ્રસંગોમાં મળી હશે પરંતુ ડૉક્ટરે અગાઉ આવી તકોનો દુરુપયોગ કર્યો ન હતો તે વર્તમાન ઘટનાની તેની ક્રિયાઓની ગંભીરતાને કોઈપણ રીતે ઘટાડશે નહીં.

૨૬. વિદ્વાન સેશન્સ જજ દ્વારા દર્શાવવામાં આવેલા કારણોમાં, અમને એવું કોઈ અન્ય કારણ જણાતું નથી કે શા માટે આરોપીને કાયદામાં નિર્ધારિત લઘુત્તમ કરતાં ઓછી સજા આપવામાં આવે. જોકે, વિદ્વાન વકીલ, શ્રી જાપીએ રજૂઆત કરી હતી કે આરોપી હવે ૬૮ વર્ષની ઉંમરે પહોંચી ગયો હશે. આ જ અમને નિર્ધારિત લઘુત્તમ કરતાં ઓછી સજાને દબાવવાની મંજૂરી આપશે નહીં. જ્યારે ડૉક્ટરની ઉંમર ૫૧ વર્ષની હતી ત્યારે આ ઘટના બની હતી. જો ટ્રાયલ દરમિયાન અને પડતર અપીલ દરમિયાન તેણે જામીનનો આનંદ માણ્યો હોય તો તે નિશ્ચિતપણે હવે એવી દલીલ કરી શકે નહીં કે તેના કૃત્યો ગમે તે પ્રકારના હોય, ગુનાની ઘાતકીતા, આવા કૃત્યો પ્રત્યે કાયદાની ઘૂણા હોવા છતાં, સમય પસાર થવાને કારણે અને તેની મોટી ઉંમરને કારણે સજા ઘટાડી શકાય છે. સર્વોચ્ચ અદાલત વારંવાર બનાત્કારના ગુનાને શૂન્ય સહિષ્ણુતાના ગુના તરીકે વર્ણવે છે.

૨૭. શ્યામ નારાયણ વિરુદ્ધ રાજ્ય [એન.સી.ટી. ઓફ દિલ્હી] જે [૨૦૧૩] ૭
એસ.સી.સી. ૭૭ માં નોંધાયેલ છે તેના કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે બળાત્કારના
ગુનાના કેસમાં સજા સંભળાવવાના સંદર્ભમાં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

“૧૪. પ્રાથમિક રીતે એ ધ્યાનમાં રાખવાનું છે કે કોઈપણ ગુનાની સજાનો
સામાજિક ઉદ્દેશ્ય હોય છે. ગુનાના સ્વરૂપ અને ગુનો જે રીતે આચરવામાં
આવ્યો છે તેને ધ્યાનમાં રાખીને સજા લાદવાની હોય છે. સજા લાદવાનો
મૂળભૂત હેતુ એ સિદ્ધાંત પર આધારિત છે કે આરોપીને એ અહેસાસ થવો
જોઈએ કે તેના દ્વારા આચરવામાં આવેલા ગુનાએ તેના જીવનમાં માત્ર એક
છિદ્ર જ નથી બનાવ્યું પરંતુ સામાજિક તાણાવાણામાં પણ ખાડો પાડી
દીધો છે. ન્યાયી સજાનો હેતુ એ રીતે બનાવવામાં આવ્યો છે કે સમાજમાં
રહેલી વ્યક્તિઓ કે જે આખરે સામુહિકનું નિર્માણ કરે છે તેઓને આવા
ગુનાઓ માટે વારંવાર સહન ન કરવું પડે. તે અવરોધક તરીકે કામ કરે છે.
એ સાચું છે કે, કેટલાક પ્રસંગોએ, દોષિતને પોતાની જાતને સુધારવાની
તકો આપવામાં આવી શકે છે પરંતુ એ પણ એટલું જ સાચું છે કે
આચરવામાં આવેલ ગુનો અને લાદવામાં આવેલ દંડ વચ્ચે
પ્રમાણસરતાના સિદ્ધાંતને ધ્યાનમાં રાખવાનો હોય છે. આ જટિલ કવાયત
હાથ ધરતી વખતે, સમગ્ર સમાજ પર ગુનાની અસર અને નજીકના
સમુદાય પર તેની અસરો તેમજ ભોગ બનનાર પર તેની પ્રત્યાઘાતો
જોવાની અદાલતની ફરજ છે.”

૨૮. પરિણામે, આરોપી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૫૧/૨૦૦૩ ફગાવી દેવામાં આવે છે. સજા વધારવા માટે રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૫૦૧/૨૦૦૩ મંજૂર કરવામાં આવે છે. આક્ષેપિત ચુકાદામાં વિદ્વાન સેશન્સ જજ દ્વારા આપવામાં આવેલી છ વર્ષની સખત કેદની સજાને દસ વર્ષની સખત કેદની સજાથી બદલવામાં આવે છે. આરોપીએ રૂ. ૫,૦૦૦/- નો દંડ પણ ચૂકવવાનો રહેશે અને જો તે દંડ ચૂકવવામાં નિષ્ફળ જશે તો તેણે છ મહિનાની સાદી કેદની સજા ભોગવવી પડશે. જોકે, તેની પાસે શરણાગતિ સ્વીકારવા માટે ૩૧.૦૧.૨૦૧૭ સુધીનો સમય હશે. આર. એન્ડ પી. તાત્કાલિક ટ્રાયલ કોર્ટને પરત કરવામાં આવે.

(અકીલ કુરેશી, ન્યાયમૂર્તિ)

(બરિન વૈષ્ણવ, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.